

Mahidol University

Wisdom of the Land

ข่าวสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล

<http://www.senate.mahidol.ac.th>

ISSN 0857-989 x ปีที่ 42 ฉบับที่ 3 เดือน มีนาคม 2559

สารจากประธานสภาคณาจารย์ ..2
ข่าวประชาสัมพันธ์ ..2
การเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียน ..3
ลดเวลาสอน เพิ่มเวลาเรียน เปิดพื้นที่การเรียนรู้ ..7

มหาวิทยาลัยกับโลกแห่งความเป็นจริง ..9
ภาพกิจกรรม ..10
บรรณาธิการแถลง ..12

สารจากประธานสภาคณาจารย์

โดย รองศาสตราจารย์ พญ.วรรณนา ศรีโรจนกุล

ในปี พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้เข้าสู่ภาวะวิกฤตทางสภาพดิน ฟ้า อากาศ โดยเกิดความแห้งแล้ง มีฝนตกน้อยที่สุดในรอบ 20 ปี ที่ผ่านมา ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งการอุปโภค บริโภค และเกษตรกรรม ประจวบกับอากาศที่ร้อนจัดในเดือน มีนาคมและเมษายน ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศของการเปิด - ปิดภาคเรียนตามอาเซียนเป็นอย่างมาก ในฉบับนี้จึงมีบทความเรื่องนี้มาเพื่อให้คณาจารย์ ได้ศึกษาและดูผลกระทบต่าง ๆ ขณะเดียวกันเรื่องนี้ ก็เป็นประเด็นสำคัญที่อยู่ในดุลยพินิจและความสนใจของประชาคมที่ประชุมประธานสภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) ด้วย ซึ่ง คาดว่าคงจะมีการศึกษาถึงข้อดี - ข้อเสียต่าง ๆ อย่างจริงจัง และนำไปปรึกษาหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในเร็ว ๆ นี้ หากส่วนงานหรือคณาจารย์ท่านใดมีความเห็นเรื่องการเปิด - ปิดภาคเรียนก็ขอความอนุเคราะห์ส่งข้อมูลมาที่ สภาคณาจารย์เพื่อจะได้นำไปประกอบการพิจารณาของ ปอมท. ต่อไป

มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยที่มี ส่วนงานมากที่สุดในประเทศไทยรวม 32 ส่วนงาน ที่มีอาจารย์ประจำ และอีก 4 ส่วนงานที่ไม่มีอาจารย์ ประจำ ได้แก่ สำนักงานสภามหาวิทยาลัย ศูนย์ ตรวจสอบสารต้องห้ามในนักกีฬา ศูนย์สัตว์ทดลอง แห่งชาติ หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล มีหลักสูตรที่เปิดสอนมากกว่า 300 หลักสูตร ทั้ง หลักสูตรภาษาไทย และหลักสูตรนานาชาติ อีกทั้ง มีอาจารย์ชาวต่างประเทศจำนวนมาก ดังนั้น การ เปิด - ปิดภาคเรียนจึงต้องดูตามบริบทของแต่ละ ส่วนงานที่มีวัฒนธรรมการเรียนการสอน และกลุ่ม เป้าหมายผู้เรียนแตกต่างกัน ซึ่งพวกเราต้องร่วมด้วย ช่วยกันหาทางออกของเรื่องนี้เป็นอย่างดีให้เกิด ประโยชน์ที่แท้จริงกับนักศึกษา และมหาวิทยาลัย

ท้ายนี้ ขอสรุปด้วยเรื่องการเลือกตั้ง กรรมการสภามหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำ ที่ได้กำหนดขึ้นในวันที่ 19 เมษายน 2559 จึงขอ เชิญชวนคณาจารย์ให้ออกมาใช้สิทธิ์ของท่าน ให้มากที่สุดเพื่อเลือกผู้แทนคณาจารย์ที่เหมาะสม สามารถทำประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย อีกทั้ง เป็นการรักษาสีทธิ์ของตัวท่านเอง

ขอเชิญคณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหิดล

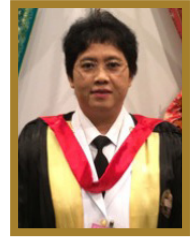
ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

กรรมการสภามหาวิทยาลัย จากคณาจารย์ประจำ

19 เมษายน 2559
เวลา 07.30 – 15.00 น.
ณ ส่วนงานที่ท่านสังกัด

การเปิด - ปิดภาคเรียนตามอาเซียน

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยา คูหา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการ ปอมท.

นับตั้งแต่ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ได้มีมติให้มหาวิทยาลัยของรัฐมีการปรับเปลี่ยนการเปิดภาคเรียนให้ตรงกับสากล กล่าวคือ ภาคเรียนที่ 1 เปิดเรียนเดือนกันยายน - ธันวาคม และภาคเรียนที่ 2 เปิดเรียนเดือนมกราคม - พฤษภาคม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 เป็นต้นมา ส่งผลให้ระบบการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียกับแนวปฏิบัติปรับเปลี่ยนการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียนโดยตรง อาทิเช่น นักวิชาการ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน และผู้ปกครองให้มีวิถีชีวิต วิถีครอบครัว วิถีการปฏิบัติงานเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิงและได้สร้างผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติงานภาควิจัย สหกิจศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการ และความกังวลในการใช้ชีวิตของพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนนักศึกษา อีกทั้งต่อนักวิชาการ และนักกิจกรรมการศึกษาที่มีภารกิจต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมในระหว่างปิดภาคเรียน การฝึกภาคสนาม และการเกณฑ์ทหาร ดังปรากฏข่าวออกมาเป็นระยะ ๆ ถึงความไม่เหมาะสม และอยากให้การเปิด-ปิดภาคเรียนกลับมาเป็นเช่นเดิมที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) ในการประชุมครั้งที่ 10/2558 จึงได้มีมติมอบหมายให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยา คูหา ผู้อำนวยการฝ่ายสวัสดิการ ได้สำรวจความคิดเห็นการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียน (Asean Economic Community) ตลอดจนข้อสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างว่าด้วยการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียนของมหาวิทยาลัยสมาชิกที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) จำนวน 28

มหาวิทยาลัย เพื่อรับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ และผลที่เกิดขึ้นจากการที่ได้มีการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียนตลอด 1 ปี การศึกษาที่ผ่านมา และเพื่อให้ประชาคมในแต่ละมหาวิทยาลัยได้มีส่วนร่วมตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น จึงกำหนดเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอน กลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน และกลุ่มนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 ทั้งนี้ ในการเก็บข้อมูลได้ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม - เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ในจำนวนนี้มี 17 มหาวิทยาลัย ตอบแบบสอบถามกลับมายัง ปอมท. ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยคิดหน่วยมหาวิทยาลัยเป็นประชากร และกลุ่มเป้าหมายเป็นคณาจารย์มหาวิทยาลัยละ 100 คน บุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยละ 100 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยละ 200 คน ในการเก็บข้อมูลได้ส่งแบบสอบถามให้กับตัวแทนกรรมการสภาอาจารย์แต่ละมหาวิทยาลัยได้แบบสอบถามคืนกลับมา 17 มหาวิทยาลัย เป็นจำนวนทั้งสิ้น 5,540 ชุด คิดเป็นร้อยละ 60.7 ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย	คณาจารย์ (1,361)	สายสนับสนุนการเรียนการสอน (1,302)	นักศึกษา (2,877)
ชาย	683	397	1,136
หญิง	678	905	1,741
ข้าราชการ	363	185	-
พนักงานมหาวิทยาลัย	965	1,048	-

ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย	คณาจารย์ (1,361)	สายสนับสนุนการเรียน การสอน (1,302)	นักศึกษา (2,877)
พนักงานราชการ	33	69	-
การศึกษาปริญญาเอก	817	14	35
การศึกษาปริญญาโท	512	435	194
การศึกษาปริญญาตรี	27	795	2,648
อาจารย์	860	-	-
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	375	-	-
รองศาสตราจารย์	119	-	-
ศาสตราจารย์	7	-	-

ทั้งนี้มุ่งประเด็นศึกษา 4 ด้าน ดังสรุปผลการศึกษาในตาราง การวิเคราะห์ข้อมูลการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียน (AEC) จำแนกรายด้าน

ด้าน		คณาจารย์	ความคิดเห็น	บุคลากรสาย สนับสนุนการ เรียนการสอน	ความคิดเห็น	นักศึกษา	ความคิดเห็น
การเรียนการสอน	$\bar{X}$	3.14	ปานกลาง	3.28	ปานกลาง	3.25	ปานกลาง
	S.E.Error	.016		.016		.011	
ความต่อเนื่องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	3.88	มาก	3.66	มาก	3.60	มาก
	S.E.Error	.028		.025		.015	
การทำงานทำ	$\bar{X}$	3.22	ปานกลาง	3.42	ปานกลาง	3.44	ปานกลาง
	S.E.Error	.021		.021		.013	
การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	3.40	ปานกลาง	3.42	ปานกลาง	-	-
	S.E.Error	.015		.020		-	-
เฉลี่ย	$\bar{X}$	3.42	ปานกลาง	4.09	มาก	3.43	ปานกลาง
	S.E.Error	.016		.015		.010	

จะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียนว่ามีผลเกี่ยวข้องมากที่สุดในด้านความต่อเนื่องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความคิดเห็นการเปิด-ปิดภาคเรียนตาม AEC	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	N	%	N	%
คณาจารย์	365	26.8	996	73.2
บุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน	482	37.0	820	63.0
นักศึกษา	1,124	39.1	1,753	60.9

จะเห็นว่า ความคิดเห็นการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียนของกลุ่มเป้าหมายทั้งสาม กล่าวคือ คณาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน และนักศึกษา มีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ส่วนใหญ่ ตรงกัน กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยกับการเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียน

เมื่อได้ประมวลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม กล่าวคือ คณาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน และนักศึกษา สามารถนำเสนอได้ ดังนี้

คณาจารย์

ประเด็นการจัดการเรียนการสอน

- เป็นอุปสรรคสำหรับกิจกรรมที่ต้องใช้โรงเรียนเป็นฐานในการเรียนรู้เพิ่มเติม
- ควรออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่เปิดเรียน
- ส่งผลต่อการเรียนเกษตรในการเพาะปลูกพืช ให้เป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากฤดูกาลที่เปิดภาคเรียนนั้นไม่เอื้อต่อการขยายพันธ์ของพืชบางชนิด
- ส่งผลต่อการออกไปศึกษาดูงานในโรงเรียน
- มีผลต่อนักศึกษาที่เรียนคณะศึกษาศาสตร์ จะไม่มีเวลาในการหยุดพัก
- ควรมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศ
- ควรเพิ่มทักษะทางภาษาให้นักศึกษามากยิ่งขึ้น
- รูปแบบการเรียนการสอนไม่เหมาะสม
- ควรเปิดช่วงการฝึกวิชาชีพในช่วงปิดภาคเรียน

ประเด็นการเปิด - ปิดภาคเรียน

- ควรให้สำนักงานสังกัด สพฐ. และปีงบประมาณ มีช่วงเวลาในการทำงานที่ตรงกัน
- โรงเรียนต่าง ๆ ควรเปลี่ยนแปลงการเปิด-ปิดตามมหาวิทยาลัยและควรทำทั้งระบบการศึกษาทุกระดับชั้นเพื่อให้สอดคล้องกัน
- อยากให้การเปิด-ปิดภาคเรียนกลับมาเป็นเช่นเดิม
- มีวันหยุดราชการหลายวัน และต่อเนื่องกัน ส่งผลต่อเนื้อหาและชั่วโมงในการสอน เช่น เวลาสอนไม่พอ
- มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาคปฏิบัติ
- หากกลับมาเปิดในเวลาเดิมนักศึกษาที่จะไปเรียนต่อต่างประเทศได้มีเวลาเตรียมตัว
- มีผลต่อการเข้าทำงานของพยาบาลใหม่ เนื่องจากเปลี่ยนเป็นทำงานในวันที่ 1 มิถุนายน แต่พยาบาลที่ทำงานอยู่ก่อนจะครบการทำงานในวันที่ 1 เมษายน ทำให้หอผู้ป่วยขาดพยาบาลถึง 2 เดือน
- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เตรียมจะเข้ามหาวิทยาลัยมีช่วงเวลาปิดภาคเรียนนานถึง 6 เดือน ทำให้นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นและเฉื่อยชา
- ช่วงเวลาไม่ได้สอดคล้องกับประเทศอาเซียนอย่างแท้จริง
- ไม่สอดคล้องกับทุก ๆ องค์กรประกอบของประเทศไทย

ประเด็นสภาพอากาศ

- อากาศที่ร้อนในช่วงเปิดเรียนไม่เหมาะแก่การเรียนการสอน เพลียง่าย ไม่เอื้อแก่การเรียนการสอน ขาดสมาธิในการเรียน และที่สำคัญส่งผลต่อสุขภาพ
- ปัญหาภัยแล้งทำให้ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำประปา ต่อการเรียนภาคการเกษตร
- ประสบปัญหาน้ำท่วม ยากต่อการเดินทาง
- สภาพภูมิอากาศของแต่ละภาคแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละภาคไม่มีความเหมาะสมกับช่วงเวลาตาม AEC
- ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ้นเปลืองไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น

ประเด็นครอบครัว

- ผู้ปกครองและบุตรหลานมีเวลาไม่ตรงกัน ยากต่อการจัดการกิจกรรมของครอบครัว

ประเด็นการเกณฑ์ทหาร

- ควรประสานการคัดเลือกการเกณฑ์ทหารให้ มีช่วงเวลาตรงกับการปิดภาคเรียน

ประเด็นประเพณี - วัฒนธรรม

- บริบทของประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาการเปิดเรียน
- เนื่องจากภาคเหนือมีประเพณีที่สำคัญหลายประเพณีในช่วงเปิดภาคเรียน ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประเพณีต่าง ๆ นั้นได้
- วัฒนธรรมบางอย่างที่ไม่ได้สืบสาน เนื่องจากอยู่ในช่วงปิดภาคเรียน

ประเด็นการสมัครงาน

- การอนุมัติการจบของมหาวิทยาลัยทำให้นักศึกษาบางส่วนพลาดโอกาสในการสมัครงานหรือสอบบรรจุในบางสาขาอาชีพ

ประเด็นการฝึกวิชาชีพ

- ทำให้นักศึกษาที่ไปฝึกงานหรือโครงการสหกิจศึกษา ได้รับมอบหมายงานที่ไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาเรียน
- ส่งผลต่อการฝึกวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ประเด็นค่าใช้จ่าย

- การจัดงบประมาณสนับสนุนในการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเวลางบประมาณแผ่นดิน
- การจัดซื้อวัสดุการเรียนการสอนและการเบิกจ่ายไม่สอดคล้องกันกับช่วงเวลา AEC

- การใช้เงินงบประมาณและการจัดทำโครงการไม่สอดคล้องกับช่วงเวลา

บุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน

ประเด็นการเปิด - ปิดภาคเรียน

- ควรมีการเปิด - ปิดภาคเรียนที่เป็นเอกภาพ คือ ควรทำทั้งระบบของการศึกษาในทุก ๆ ระดับชั้นให้สอดคล้องกัน
- ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เตรียมจะเข้ามหาวิทยาลัยมีช่วงปิดภาคเรียนที่นานเกินไป
- อยากให้การเปิด - ปิดภาคเรียนกลับมาเป็นเช่นเดิม
- ทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง
- การเปิดเรียนแบบเดิมก็ไม่ได้ทำให้การศึกษาไทยแย่ลง

ประเด็นสภาพอากาศ

- อากาศร้อนไม่เหมาะแก่การเรียน

- ช่วงเปิดเรียนเป็นฤดูฝนไม่เหมาะสมแก่การเรียนและไม่สะดวกต่อการเดินทาง
- สภาพอากาศที่ร้อนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
- อากาศร้อนทำให้บรรยากาศไม่เหมาะสมแก่การเรียน

ประเด็นการฝึกวิชาชีพ

- เพียงเอื้อต่อกรณีการไปฝึกวิชาชีพของนักศึกษาที่จะไปฝึกงานในประเทศ AEC

ประเด็นการจัดกิจกรรม

- ส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่มีมานานทำให้ไม่สามารถจัดได้

นักศึกษา

ประเด็นการเรียนการสอน

- ทำให้การเรียนการสอนของอาจารย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง
- ควรเพิ่มหลักสูตรภาษาอังกฤษเพิ่มเติม
- อาจารย์สอนแบบรีบเร่ง เรียนหนักเพราะเวลาเรียนมีจำกัด
- ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนของนักศึกษา ลดลง จึงควรให้ความสนใจกับคุณภาพการเรียนของนักศึกษา

ประเด็นการเปิด - ปิดภาคเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา

- ควรมีการเปิด - ปิดภาคเรียน ให้ตรงกันทั้งระบบเพื่อให้เกิดความสอดคล้องทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เตรียมจะเข้ามหาวิทยาลัยมีช่วงปิดภาคเรียนที่มากเกินไป

ประเด็นการเปิด - ปิดภาคเรียน

- ช่วงเดือนที่เปิดเรียนเป็นเดือนที่มีวันหยุดมากและอยู่ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ
- อยากให้การเปิด - ปิดภาคเรียนกลับมาเป็นแบบเดิม เนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อชั่วโมงเรียนและเวลาเรียน
- ควรพิจารณาถึงความแตกต่างของแต่ละมหาวิทยาลัยและความสอดคล้องของเนื้อหาการเรียนการสอน
- ชี้แจงเหตุของการเปิด - ปิดภาคเรียนตาม AEC ให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

- แบบเดิมเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตของไทยมากกว่า
- การปิดภาคเรียนเป็นเวลานานทำให้การเรียนการสอนล่าช้าเพราะเวลาที่เปิดเรียนนั้นมียุทธศาสตร์ติดต่อกันหลายวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเวลาในการเรียนที่ไม่เพียงพอ ต้องเรียนชดเชย และขาดความต่อเนื่อง

ประเด็นสภาพอากาศ

- สภาพอากาศที่ร้อนของประเทศไทยไม่เหมาะสมทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน
- ช่วงเปิดภาคเรียนที่เป็นฤดูฝนทำให้ยากลำบากต่อการเดินทาง
- สภาพอากาศไม่เอื้อต่อการเรียน
- ในช่วงหน้าร้อนภาคเหนือจะประสบปัญหาไฟป่าและควันไฟส่งผลกระทบต่อในการเรียน
- เป็นอุปสรรคในการปลูกพืชบางชนิดที่มีช่วงเวลาไม่ตรงกับฤดูกาลของนักศึกษาทางการเกษตร

ประเด็นการฝึกวิชาชีพ

- ส่งผลกระทบต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่มีช่วงเวลาเปิด - ปิดภาคเรียนที่ไม่ตรงกัน และกระทบกับการฝึกงานของบางสาขาวิชาชีพ เช่น ผู้ตรวจสอบบัญชี เนื่องจากการช่วงเวลาที่เข้าไปฝึกงานนั้นเป็นช่วงกลางปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไม่ได้ไปเจอกับสถานการณ์จริง
- ทำให้นักศึกษาจบการศึกษาช้า
- นักศึกษาหลายคนอาจไม่ได้ฝึกวิชาชีพอยู่เพียงแคในกลุ่มประเทศอาเซียนเท่านั้น

- มีผลต่อการออกไปฝึกสอนและฝึกงานในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม
- ช่วงเวลาที่ใช้ฝึกงานเป็นช่วงที่ปิดงบประมาณ ทำให้งานที่ฝึกมีน้อย

ประเด็นครอบครัว

- ทำให้มีเวลาไม่ตรงกันกับครอบครัว
- ควรสำรวจความคิดเห็นก่อนมีการเปลี่ยนแปลง
- สิ้นเปลืองพลังงาน

ประเด็นการเกณฑ์ทหาร

- มีปัญหาที่กำหนดเวลาในการเกณฑ์ทหาร ที่ไม่ตรงช่วงเวลาในการเกณฑ์ทหาร

ประเด็นประเพณี-วัฒนธรรม

- ไม่สอดคล้องกับเทศกาลของไทย

ประเด็นงบประมาณการใช้จ่าย

- มีผลกระทบต่อเบิกจ่ายค่ากิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ

ประเด็นการจัดกิจกรรม

- ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมขาดหายไป

ขอขอบคุณข้อมูลจาก ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.)

ลดเวลาสอน เพิ่มเวลาเรียน เปิดพื้นที่การเรียนรู้

โดย อาจารย์ ดร.อนันต์ ศรีสุภาพ และ อาจารย์ ดร.ปิยนุช ศิลปโชติ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในช่วงปีที่ผ่านมาในแวดวงการศึกษาของไทยมีเรื่องน่าสนใจในระดับนโยบายด้านการศึกษาอยู่หลายเรื่อง แต่เมื่ออยู่เรื่องหนึ่งที่ได้รับภาววิภาควิจารณ์ในวงกว้างทั้ง ผู้เรียน ผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และรวมถึงอาจารย์มหาวิทยาลัยอย่างเรา ๆ ก็ย่อมไม่พลาดที่จะร่วมวงวิภาควิจารณ์ด้วยเช่นกัน นั่นก็คือ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเรื่อง "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (Moderate Class More Knowledge)" ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพลเรือเอก อนุพงษ์ พิศาลพัฒนาศัย ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (30 สิงหาคม พ.ศ. 2557 ถึง 19 สิงหาคม พ.ศ. 2558) เป้าหมายของนโยบายก็เพื่อที่จะปรับโครงสร้างเวลาเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเสียใหม่ นั่นคือ ในระดับประถมศึกษาซึ่งเคยใช้เวลาเรียน 1,200-1,400 ชั่วโมงต่อปี ก็ทำให้ลดลงเหลือไม่เกิน 1,000 ชั่วโมงต่อปี หรือ 22 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อที่จะใช้ชั่วโมงที่เหลือ 8-13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์มาจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียนแทน ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่แต่เดิมใช้เวลาเรียน 1,400 ชั่วโมงต่อปี ก็จะทำให้ลดลงเหลือไม่เกิน 1,200 ชั่วโมงต่อปี หรือ 27 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ด้วยวัตถุประสงค์เดียวกันคือหาเวลามาจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียน สำหรับบทความนี้คณะผู้เขียนมิได้มุ่งที่จะนำเสนอเนื้อหาหรือวิภาควิจารณ์เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ในบทความนี้คณะผู้เขียนมุ่งเน้นที่จะนำเสนอประสบการณ์ของคณะ

ผู้เขียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ "ลดเวลาสอน เพิ่มเวลาเรียน เปิดพื้นที่การเรียนรู้" ในห้องเรียนปกติในรายวิชาที่คณะผู้เขียนร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามาแบ่งปันกับท่านผู้อ่านครับ/ค่ะ

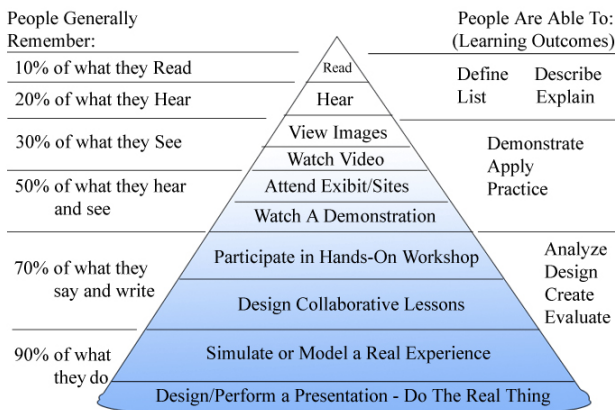
คณะผู้เขียนมั่นใจว่าอาจารย์หลายท่านล้วนมีประสบการณ์ร่วมกันเกี่ยวกับธรรมชาติหรือคุณลักษณะของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามรุ่นวัยของเขา เช่น นักศึกษาในปัจจุบันจะมีความสนใจในเนื้อหาที่สอนบรรยายได้เพียงช่วงเวลาสั้น ๆ เป็นต้น ในรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนบางรายงานถึงกับบอกว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษามีเวลาสนใจเนื้อหาในการสอนบรรยาย (attention span) อยู่เพียงไม่เกิน 7 นาที ซึ่งเมื่อคณะผู้เขียนลองสังเกตดูในชั้นเรียนก็เห็นว่าระยะเวลาที่สั้นขนาดนั้น ก็ไม่ได้สั้นเกินกว่าความเป็นจริงสักเท่าใดนัก หลายครั้งก็เห็นว่านักศึกษาก็มีความพยายามที่จะตั้งใจเรียน เพียงแต่ว่ามักจะมีเหตุการณ์อื่น ๆ มาดึงดูดความสนใจออกไปเสียก่อน เป็นที่ทราบกันดีว่า ในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนนั้น ได้ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันตลอดเวลาในเครือข่ายสื่อสารข้อมูล โปรแกรมสื่อสังคมในโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนเหล่านี้ได้ดึงดูดให้นักศึกษามีโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนอยู่ใกล้ตัวตลอดเวลา เรียกได้ว่า ระยะเวลาไม่เกินระยะเอื้อมมือถึงตลอดเวลาอันเลยที่เดียว ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถดึงดูดความสนใจจากนักศึกษามากกว่าการนั่งฟังบรรยายในชั้นเรียน ประสบการณ์เหล่านี้

ทำให้คณะผู้เขียนมีความเข้าใจธรรมชาติหรือคุณลักษณะของนักศึกษามากยิ่งขึ้นหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าคณะผู้เขียนเข้าใจคำว่า ช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) มากขึ้น สำหรับนักศึกษาที่เกิดหลังปี พ.ศ. 2543 เราเรียกว่าเด็ก Generation Z เป็นรุ่นวัยของนักศึกษาที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต นักศึกษาเหล่านี้เติบโตมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่อยู่แวดล้อม มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้เร็ว

เมื่อสี่ปีก่อนคณะผู้เขียนมีภาระการสอนร่วมกันจึงได้มาปรึกษาหารือกันว่า เราจะสอนอย่างไรให้เข้ากับธรรมชาติหรือคุณลักษณะของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามรุ่นวัยของเขา และนั่นถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของคณะผู้เขียนเพื่อเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนจากแบบ passive learning เช่น สอนบรรยาย เปิดวิดีโอทัศน์ รวมไปถึงการสไลด์ต่าง ๆ มาสู่การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบไฟ้รู้ (Active Learning) คณะผู้เขียนเริ่มจากการขอความเห็นจากนักศึกษาว่า อยากให้คณะผู้เขียนสอนแบบเดิมต่อไปหรือจะให้เปลี่ยนวิธีสอนใหม่เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบไฟ้รู้ ในครั้งนั้นคณะผู้เขียนได้นำภาพ learning pyramid มาอธิบายให้นักศึกษาพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบ passive learning และ active learning ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะเตรียมนักศึกษาให้มีความเข้าใจและถือเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะเกิดขึ้นในรายวิชาขึ้นซึ่งจะแตกต่างไปจากรายวิชาอื่น ๆ ในภาคเรียนเดียวกันที่ยังคงมีการจัดการเรียนการสอนแบบ passive learning

นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ คณะผู้เขียนพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะ active learning สามารถเพิ่มเวลาการเรียนรู้ของนักศึกษาได้มากขึ้น ในแผนการสอนจะมีการบรรยายในช่วงเวลาสั้น ๆ เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาให้มีความรู้พื้นฐานหรือมีการทบทวนความรู้เบื้องต้นก่อนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในกลุ่มย่อยนี้จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เราเรียกว่า Collaborative Problem Solving (CPS) ขึ้นมา ทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning to learn) เกิดการเกื้อหนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นับเป็นการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ให้นักศึกษาได้มากขึ้น เป็นการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ผ่านการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างนักศึกษา นอกจากนี้นักศึกษายังร่วมกันพัฒนากระบวนการคิดที่ใช้เหตุใช้ผล พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบโดยการศึกษาข้อมูลร่วมกัน ตลอดจนได้พิจารณาหลักฐานร่วมกันจนเกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน จนสามารถแยกแยะข้อมูลได้ว่าข้อมูลใดคือข้อเท็จจริง ข้อมูลใดคือความคิดเห็น สามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อนำมาตั้งสมมติฐานเพื่อหาสาเหตุของปัญหา และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ ทักษะนี้เราเรียกว่า ทักษะของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) คณะผู้เขียนมีหน้าที่สำคัญในชั้นเรียน เช่น การอ่านกลุ่ม ต้องสังเกตติดตามการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละกลุ่มแต่ละคน คณะผู้เขียนต้องคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านคำถามในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลองผิดลองถูกโดยไม่ด่วนสรุป ด่วนตัดสินเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะเพิ่มพื้นที่ปลอดภัย เพื่อการเรียนรู้กับนักศึกษา

บทบาทของคณะผู้เขียนในชั้นเรียนจึงต้องปรับฐานะจาก lecturer ไปสู่การเป็น facilitator เนื้อหาในรายวิชาที่จะต้องนำมาออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้กรอบของคำอธิบายของรายวิชาทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำให้นเนื้อหาของรายวิชายังคงครอบคลุมตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมีหลากหลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาในแต่ละครั้ง มีทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ หรือมีการแข่งขันกันในระดับกลุ่ม ในการออกแบบกิจกรรมจะมีการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความซับซ้อนของกิจกรรมและผลลัพธ์ของการเรียนรู้จากกิจกรรมนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติด้วยขั้นตอนวิธีที่สามารถเข้าใจง่ายสามารถจับต้องได้ หากกิจกรรมมีความสลับซับซ้อนมากเกินไปจะทำให้ศึกษาไม่สามารถเข้าถึงบทเรียนได้ และ

Dale's Cone of Experience

Adapted from Wiman & Meirheny Educational Media, 1960 on Edgar Dale

เมื่อนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นร่วมกันว่า อยากจะให้อาจารย์เปลี่ยนการเรียนการสอนเป็นแบบ active learning คณะผู้เขียนได้ร่วมกันออกแบบแผนการสอน โดย การลดเวลาสอนบรรยายลงเพื่อเพิ่มเวลาให้กับ การนำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์มาให้

สิ่งที่ขาดไม่ได้ในช่วงท้ายของกิจกรรมคือช่วงเวลาที่จะให้โอกาสนักศึกษาได้ถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและในช่วงนี้ก็จะมีการสอดแทรกคำถามที่ทำให้ท้ายการเรียนรู้เพื่อที่จะทำให้นักศึกษานำไปศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียนต่อไป

คุณลักษณะของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามรุ่นวัยมิได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของผู้เรียนทั่วโลก คณะผู้เขียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานทางวิชาการในที่ประชุมทางวิชาการนานาชาติเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในหลายประเทศเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและคุณลักษณะของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามรุ่นวัยของเขา สำหรับการประชุมทางวิชาการนานาชาติที่คณะผู้เขียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานไปนำเสนอครั้งแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 มีชื่อว่า The IEEE International Conference on Teaching, Assessment, and Learning for Engineering (TALE) ซึ่งเป็นการประชุมทางวิชาการที่จัดโดยสถาบันวิชาชีพวิศวกรไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Institute of Electrical and Electronics Engineers โดยมีตัวย่อ คือ IEEE ซึ่งบรรดาสมาชิกและผู้ที่อยู่ในวงการนี้จะออกเสียงว่า "Eye-triple-E" การประชุมวิชาการ TALE นี้ถือเป็นการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับวิศวกรรมศาสตร์ศึกษาที่เหล่าบรรดาผู้สอนในย่านเอเชียแปซิฟิกมาประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนทางวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประชุมวิชาการอีกที่ประชุมหนึ่งที่คณะผู้เขียนมีโอกาสนำเสนอผลงานในปีต่อมาคือ IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON) ซึ่งเป็นการประชุมวิชาการที่กว้างขวางออกไป มีผู้นำเสนอผลงานวิจัยจากยุโรป ตะวันออกกลาง แอฟริกา มาร่วมกันนำเสนอผลงานวิชาการที่น่าสนใจ

จำนวนมากตลอดจนเป็นการประชุมวิชาการที่มีตัวแทนจากภาคอุตสาหกรรมต่างมาร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งจะทำให้ทราบว่าผู้ใช้งานบัณฑิตหรือตลาดแรงงานมีความต้องการทักษะความสามารถของบัณฑิตอย่างไร คณะผู้เขียนได้รวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากการอภิปรายในประชุมวิชาการทั้งสองมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอนในโอกาสต่อ ๆ มา นอกจากนี้ คณะผู้เขียนยังได้มีโอกาสนำวิธีการจัดการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในการสอนนักศึกษาในสาขาอื่นอีกด้วย หากท่านผู้อ่านสนใจในรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอนของคณะผู้เขียน ท่านสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากบทความของคณะผู้เขียนตามเอกสารเพิ่มเติมท้ายบทความนี้นะครับ/ค่ะ (email: ananta.sri@mahidol.ac.th, piyanuch.sil@mahidol.ac.th)

เอกสารอ้างอิง

- P. Silapachote, A. Srisuphab, and S. Srikosamata, A reverse engineering approach to teach biology students mathematical complexity in ecology: Interdisciplinary teaching connects mathematical literacy and outdoor practice, IEEE TALE, New Zealand, December 8-10, 2014.
- P. Silapachote and A. Srisuphab, Gaining and maintaining student attention through competitive activities in cooperative learning: A well-received experience in an undergraduate introductory artificial intelligence course, IEEE EDUCON, Turkey, April 3-5, 2014.
- A. Srisuphab and P. Silapachote, Rule-based systems made easy with battleship games: A well-received classroom experience. Combination of activity-based and cooperative learning in a competitive environment, IEEE TALE, Indonesia, August 26-29, 2013.

มหาวิทยาลัยกับโลกแห่งความเป็นจริง

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ลือชัย ศรีเงินยวง
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ความท้าทายของความเป็นมหาวิทยาลัยในโลกยุคปัจจุบันอย่างหนึ่งก็คือ มหาวิทยาลัยจะยังคงยังประโยชน์และเป็นเสาหลักทางปัญญาให้กับสังคมได้มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะในยามที่โลกกำลังเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากมาย ลึกซึ้งและกว้างขวาง

โลกวันนี้เป็นโลกแห่งความซับซ้อน (complex) เลื่อนไหล (dynamic) เชื่อมโยง (connected)

และแตกต่างหลากหลาย (diverse) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการคมนาคม ได้สร้างบริบทของชีวิตและสังคม ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในมิติของเวลาและพื้นที่ ทั้งพื้นที่กายภาพ (physical space) และพื้นที่ทางสังคม (social space) อีกทั้งที่เป็นพื้นที่ส่วนตัว (private space) และพื้นที่สาธารณะ (public space) จนกลายเป็นสิ่งที่เชื่อมโยง ทับซ้อน จนแยกกันไม่ออก

ในปัจจุบัน ความรู้ใหม่ถูกผลิตขึ้นในทุก ๆ 10 ปี ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในรอบศตวรรษที่ผ่านมา ถูกค้นพบมากที่สุดกว่าครึ่งใดในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ความเร็วในการประมวลผลของคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นสองเท่าในทุก 18 เดือน อินเทอร์เน็ตเร็วขึ้นทุกปี ขณะที่ความรู้เรื่องการเรียงตัวของดีเอ็นเอเพิ่มเท่าตัวทุก ๆ 2 ปี ความเป็นเมืองกำลังขยายตัวอย่างมาก ในปี 2050 ประชากรโลก 2 ใน 3 จะอยู่ในสังคมเมือง พร้อม ๆ กับสัดส่วนผู้สูงอายุที่มากขึ้น ครอบครัวเล็กลง ประชากรวัยแรงงานน้อยลง เกิดสังคมเดี่ยวย่อมค่อม ฯลฯ

โลกวันนี้ จึงไม่ใช่โลกที่หยุดนิ่งและสามารถคาดการณ์ได้ง่ายอีกต่อไป วันหนึ่งหาพื้นที่บนโลกนี้ที่แยกเป็นอิสระ ตามลำพัง และไม่ขึ้นกับหรือเชื่อมต่อกับโลกภายนอกไม่ได้ การสื่อสารดาวเทียม อินเทอร์เน็ต เครื่องบิน ได้มีการนำชุดความจริง ประสบการณ์ ความเชื่อ รสนิยม และพฤติกรรม การบริโภคแบบใหม่ มาร่วมให้ความสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าที่ใดในโลกสามารถกระทบกับชีวิตของผู้คนไกลโพ้นแบบ real time พอ ๆ กับที่เรื่องราวเล็ก ๆ ของชาวบ้านห่างไกล ก็สามารถกลายเป็นประเด็นของโลกหรือประเทศได้ในชั่วพริบตา สมาร์ทโฟนและแท็บเล็ตเป็นอุปกรณ์อันทรงพลังในการเชื่อมปัจเจกกับโลกภายนอก เกิดเป็นชายเวยความสัมพันธ์อันซับซ้อนทำให้เกิดภาพอันแย้งย้อน (paradox) ของผู้คน คือการมีฐานะทั้งปัจเจกที่มีอิสรภาพ และการเป็นทาสของตลาดและรัฐ ที่พฤติกรรม รสนิยม และความเชื่อ ถูกชักใย ควบคุมและออกแบบผ่านแอปพลิเคชันทั้งหลาย

โลกในบริบทใหม่เช่นนี้ คือความท้าทายว่า ทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และการออกแบบเชิงสถาบันของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาทั้งหลาย ว่าจะยังคงใช้ได้ และเป็นประโยชน์อยู่หรือไม่ เพียงใด ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าการพัฒนาที่ผ่านมา แม้โลกทางวัตถุจะดีขึ้น แต่โลกทางสังคม สิ่งแวดล้อมและจิตวิญญาณกลับวิกฤตหนัก ช่องว่างทางฐานะห่างกันสุดกู่ ความ

ยากจน ความไม่เท่าเทียม เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับบริโณคนิยมสุดขีด และการเจ็บป่วยทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเสพติด ความรุนแรง ความเครียด ครอบครัวล่มสลาย ท้องไม่พร้อม คอร์รัปชัน ฯลฯ ความเข้มข้นแพร่หลายของวิกฤติเหล่านี้ เกิดขึ้นทุกระดับ จากครอบครัวถึงโลก โดยที่กลไกเชิงสถาบันทั้งปวง ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย การศึกษา และศาสนา ล้วนอับจนกับการหาทางออก

ไอส์ไตน์กล่าวว่า “We can't solve problems by using the same kind of thinking we used when we created them” ในทางสังคมศาสตร์ โลกทุกวันนี้คือบริบทใหม่ เป็นทั้งสิ่งแวดล้อมและโจทย์ปัญหาใหม่ที่ท้าทายว่าเครื่องมือทางทฤษฎีและวิธีวิทยา ที่มีอยู่ซึ่งรวมตลอดถึงโครงสร้างเชิงสถาบันของการเรียน การสอน การวิจัย และบริการทางวิชาการ (ภาควิชา หลักสูตร สาขาวิชา ห้องเรียน ฯลฯ) ว่าจะยังคงใช้ได้ มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ จริงหรือไม่ ซึ่งหากมองผ่านการขยายตัวและอัตราเร่งของวิกฤติทางสังคม สิ่งแวดล้อม และโลก ที่เกิดขึ้น และสวนทางกับการเติบโตของมหาวิทยาลัย จำนวนงานวิจัยและบัณฑิตที่ถูกผลิตออกมามากมายในแต่ละปี เหล่านี้ก็อาจจะเป็นสิ่งที่ยืนยันคำพูดของไอส์ไตน์ ในทัศนะของผู้เขียน มหาวิทยาลัยและวิชาการในภาพรวม ได้เดินห่างออกจากโลกและสังคมที่เป็นจริง ขาดความยืดหยุ่น ขาดประสิทธิภาพในการรู้จักและเข้าใจสังคมอย่างทันการณ์ ที่สำคัญคือ วิชาการในมหาวิทยาลัยมักทำหน้าที่เพียงผลิตซ้ำชุดความรู้ ความคิด ชุดเดิม โดยไม่ตั้งคำถามว่านอกจากไม่ช่วยให้ออกจากวิกฤติ แต่กลับทำให้วิกฤติทั้งหลายคงอยู่หรือรุนแรงขึ้น

การพลิกฟื้นความเป็นกลไกแห่งปัญญาของมหาวิทยาลัย ทั้งที่ผ่านบทบาทการเรียน การสอน การวิจัย จึงเป็นสิ่งต้องร่วมกันทบทวนกันอย่างมาก และจริงจัง วิชาการของมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีสังคมที่เป็นจริงเป็นทั้งวัตถุดิบ เป็นพื้นที่ปฏิบัติการ และเป็นเป้าหมายสุดท้าย ความเป็นเลิศทางวิชาการที่สูงสุด ควรมิทิศทางการสร้างวิชาการที่เกื้อกูลต่อสังคมให้อยู่เย็น เป็นสุข เท่าเทียม และเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

ประธานสภาคณาจารย์มอบหมายให้ อ.ดร.ธิดิตคม พัวพันธ์สวัสดิ์ รองประธานสภาคณาจารย์ คนที่ 1 เข้าร่วมประชุมที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) สมัยสามัญ ครั้งที่ 3/2559 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุมศักดิ์ทิพย์ไกรฤกษ์ ชั้น 3 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร

สภาคณาจารย์ขอแสดงความยินดีกับอาจารย์ตัวอย่างฯ ทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ผศ.พญ.กวีวัฒน์ วีรกุล ศ.ทพ.ณัฐเมศวร์ วงศ์สิริฉัตร และ ศ.ดร.ปทุมรัตน์ ตูจินดา ในพิธีมอบโล่รางวัลอาจารย์ตัวอย่างฯ ประจำปี 2558 ในงาน “ครบรอบ 47 ปี วันพระราชทานนาม 128 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล” เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2559 ณ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา *—จกน*

สภาคณาจารย์ขอแสดงความยินดีกับสมาชิกสภาคณาจารย์ ที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ ดังนี้

ผศ.สมศักดิ์ วงศาवास สมาชิกสภาคณาจารย์ ประเภทผู้แทนส่วนงานจากสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน ได้รับรางวัลข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานมหาวิทยาลัยดีเด่น สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี พ.ศ. 2558 (ข้าราชการระดับชำนาญการ/ชำนาญการพิเศษ)

รศ.ดร.ชื่นจิตต์ บุญเจ็ด ประธานสภาคณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ ได้รับการคัดเลือกเป็นศิษย์เก่าดีเด่นบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2558 ประเภทบูรณาการทั่วไป และ ผศ.ดร.จงดี โตอิม เลขาธิการสภาคณาจารย์ ได้รับเกียรติบัตรอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาดีเด่น เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ *—จกน*

ผศ.ดร.ทพ.ชูชัย อนันต์มานะ ประธานสภาคณาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ ได้รับรางวัลข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานมหาวิทยาลัยดีเด่น คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี พ.ศ. 2558 (พนักงานมหาวิทยาลัย ประเภทตำแหน่งและลักษณะงานด้านวิชาการ) ในงาน “ครบรอบ 47 ปี วันพระราชทานนาม 128 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล” เมื่อวันที่ 2 มีนาคม

2559 ณ ห้องบรรยาย ศ.นพ.กษาน จาติกวณิช สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา *—จกน*

วันที่ 18 มีนาคม 2559 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอุปกรณ์ชีวการแพทย์ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล และโรงพยาบาลสถาบันโรคไตภูมิราชนครินทร์ ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ดูแลอุปกรณ์เครื่องไตเทียม” ณ ห้องประชุมชั้น 3 โรงพยาบาลสถาบันโรคไตภูมิราชนครินทร์ โดยข้อตกลงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบุคลากรผู้ดูแลอุปกรณ์เครื่องไตเทียม “Hemodialysis Equipment Technician” ให้สามารถรองรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นได้อย่างเพียงพอกับความต้องการและมีคุณภาพ *—จกน*

บรรณาธิการแถลง

โดย อาจารย์ ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร

ขอกล่าวคำทักทายสวัสดิกับเพื่อน ๆ สมาชิกคณาจารย์ทุกท่าน ผมมีความยินดีที่จะขอนำเสนอบทความดี ๆ ที่มีประโยชน์ต่อเพื่อนสมาชิก ให้ได้รับรู้ผ่านทางข่าวสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลฉบับนี้ โดยมี รายละเอียดข่าวสารดังนี้

"การเปิด-ปิดภาคเรียนตามอาเซียน"
เป็นการนำเสนอข้อมูลผ่านกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยของท่านผู้เขียน โดยสิ่งที่สำคัญ ประการหนึ่งที่ได้จากข้อมูลส่วนนี้คือ ผู้ให้ข้อมูล สำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ ไม่เห็นด้วย กับการเปิด - ปิดภาคเรียนตามแนวทางของ อาเซียนด้วยเหตุผลต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารที่มีส่วน เกี่ยวข้องควรได้รับรู้และอาจนำไปเป็นข้อมูล สำคัญในการพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุง ต่อไป

"ลดเวลาสอน เพิ่มเวลาเรียน เปิด พื้นที่การเรียนรู้" ผู้เขียนบทความได้นำเสนอ ประสพการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบตามนโยบายของกระทรวงศึกษา- ธิการ ในการลดเวลาสอน เพิ่มเวลาเรียน เปิดพื้นที่การเรียนรู้ในการนำมาใช้ในระดับ อุดมศึกษาในห้องเรียนปกติ พร้อมทั้งยังได้ นำเสนอแหล่งข้อมูลสำหรับผู้สนใจในการ ศึกษาเพิ่มเติมได้จากเอกสารอ้างอิง

และในบทความสุดท้ายเกี่ยวกับ **"มหาวิทยาลัยกับโลกแห่งความเป็นจริง"** เป็นการนำเสนอความคิดเห็นของผู้เขียน เกี่ยวกับบทบาทของมหาวิทยาลัยไทยที่เป็น กลไกแห่งปัญญา ผ่านการดำเนินบทบาทการ จัดการเรียนการสอนและการวิจัย ซึ่งต้องมึ การทบทวนบทบาทอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิด ความสามารถในการเกื้อกูลสังคมให้มีความ เท่าเทียมและเป็นธรรมอย่างยั่งยืน

พร้อมกันนี้ขอเชิญคณาจารย์ประจำ ทุกท่านร่วมใช้สิทธิ์เลือกตั้งกรรมการสภา มหาวิทยาลัยจากคณาจารย์ประจำ ในวันที่ 19 เมษายน 2559 เวลา 7.30 - 15.00 น. ณ ส่วนงานที่ท่านสังกัด

พบกับใหม่ในฉบับหน้าครับ

ข่าวสภาคณาจารย์

เป็นหนังสือในมหาวิทยาลัย และเป็นสื่อระหว่างคณาจารย์ในการรับฟังแลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อคิดเห็น ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย บทความ ข้อคิด จดหมาย เป็นความเห็นของผู้เขียนเท่านั้น มิใช่ความเห็นของสภาคณาจารย์ เกณฑ์การพิจารณาบทความเป็นไป ตาม www.senate.mahidol.ac.th/th/regulation.html

บรรณาธิการประจำฉบับ กองบรรณาธิการ

อ.ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร
ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช อ.นพ.ต่อพล วัฒนา อ.ดร.ธิตติคม พัวพันสวัสดิ์
ผศ.น.ท.นพ.ภากร จันทน์มัญจรู ผศ.ยงยุทธ ขจรปรีदानนท์ ผศ.สมศักดิ์ วงศาवास
ผศ.ดร.สันติ มณีวัชรรังษี ผศ.ดร.สุวิทย์ ลิมาวงษ์ปราณี ศ.พญ.อลิสสา ลิ้มสุวรรณ
อ.ดร.อรรถพล กาญจนพงษ์พร

ประสานงานกลาง ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม เจ้าของ

สุจิรา สอนสม พัชญา วงษ์วันทัย
พรศิริ บุญมาวงศ์
สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้น 5
999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทรศัพท์ : 0-2849-6351-2 โทรสาร : 0-2849-6351